

Anu Ojala

JÄÄSILKKITIE

LIKE

Tämän kirjan kirjoittamista ovat tukeneet
Kirjailija- ja kääntäjäapurahautakunta
Otavan Kirjasäätiö

© Anu Ojala & Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-35562-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

1

Ronja säpsähti työpuhelimen ääneen.

Sydämen syke tuntui raskaina lyönteinä korvissa, ja Ronjan täytyi hetki miettiä missä oli, yrittää herätä tähän hetkeen, siihen, että oli nukahtanut pitkän ylityöputken uuvuttamana autoon äitinsä kotitalon pihalle. Perämereltä laskeutuva, lunta sulattava rankkasade rummutti ikkunaan.

Maisema oli utuinen.

Silmiiään räpytellen hän katsoi kännykkää.

Siltamäki luki näytöllä valkoisin kirjaimin. Ronja odotti hetken liian pitkään, juuri kun hän oli painamassa vihreää luurin kuvaa, hälytysääni vaikenä, näytön valo sammui.

Ronja huokaisi syvään, väsymys puistatti aaltolina vartaloa ja levitti painontunteen kehon jokaiseen sopukkaan.

Hän soittaisi rikosylikomisariolle takaisin.

Kohta.

Ihan kohta.

Pienen hetken kuluttua.

Äiti.

Ronja ravistautui hereille.

Äiti!

Ensin olisi tarkistettava äidin vointi ja valmisteltava aamupala.

Ronja pakotti itsensä jalkeille, nousi autosta ja jähmein liikkein asteli etuovelle, työnsi avaimen lukkoon ja väänsi. Vanha puuovi aukeni raskaasti. Kaikki verhot olivat tiukasti kiinni, ja ruskea hämärä otti Ronjan vastaan, kun hän asteli viileään taloon. Hän nousi portaat toiseen kerrokseen ja mietti jälleen kerran, että äidin nukkumapaikka pitäisi siirtää alakertaan, ennen kuin jotain sattuisi portaissa.

Ronja avasi varovasti äidin makuuhuoneen oven, kurkisti pimeään huoneeseen.

Huone oli hiljainen.

Äiti ilmeisesti nukkui vielä, Ronja mietti, mutta sitten hänen katseensa osui käytävältä tulevan valonkajon taitteessa lattialla myytyssä olevaan peittoon.

Pahaa aavistellen Ronja avasi verhot, ja hopeanharmaa valo paljasti kaaoksen vallassa olevan huoneen.

Sängyn, jossa ei ollut ketään.

Sen, miten tavarat oli vedetty kaapeista ja hyllyistä lattialle.

Valokuva-albumien revityt sivut.

Palasiksi leikellyt valokuvat.

Sotketut kirjat.

Missä välissä äiti oli tämän tehnyt... ja miksi? Ronja katseli sotkua päätänsä puistellen.

Ja sitten se pahin.

Missä äiti oli?

Ronja tarkisti jokaisen yläkerran huoneen.

- Äiti!

Hän kiirehti takaisin alakertaan.

- Äiti! Vastaa!

Tyhjiä huoneita toinen toisensa perään.

Eikä äidistä jälkeäkään missään.

Ronja seisahtui ja katseli ympärilleen.

Hän oli käynyt läpi joka ikisen huoneen joka ikisen kaapin, nurkan ja kolon, johon mahtuisi piiloutumaan.

Eteisessä vaatteet ja kengät olivat paikoillaan.

Sitten Ronja muisti.

Tarinan, jota äiti kertoi usein. Miten hän oli lapsena karannut kotoaan, tästä talosta, pujahtanut pienelle parvekkeelle, taiteillut tikapuille sen kautta ja siitä alas pihamaalle vapauteen.

Ei kai... Ei...

Ronja kiirehti portaille, harppoi askelmat takaisin yläkertaan veren maku suussaan.

Työpuhelin Ronjan kädessä alkoi soida, mutta hän antoi sen hälyttää.

Nyt ei ollut aikaa vastata.

Ronja pääsi yläkertaan, käveli kohti parvekettä, jonka ovi oli kiinni. Hän avasi sen ja astui märälle parvekkeelle, sai sateen kasvoilleen. Parvekkeella olivat äidin sisätossut, veden pehmentämät, ja siitä Ronja tiesi, että tästä äiti oli mennyt.

Ronjaa puistatti, kun hän asteli kaiteen viereen ja valmistautui näkemään maassa makaavan äidin, kuolleena tai pahasti loukkaantuneena.

Mutta sateinen piha oli tyhjä.

Äiti on lähtenyt merelle, Ronja tajusi.

Hän rymisteli portaat alakertaan puristaen puhelinta yhä kädessään, riensi ulko-ovelle ja siitä pihamaalle, sateeseen.

Ronja lähti juoksemaan, ylitti tien, suuntasi metsänrajaa kohti, sieltä mutkitteli polku merenrantaan. Hän juoksi kaiken taivaasta kaatuvan veden lävitse pitkin vetistä polkua, kengät lipsuivat alta ja puhelin soi taas, mutta Ronja keskittyi täysin

sateen liukastamaan polkuun, vajaan kilometrin matkaan merelle.

Rantaan päästyään Ronja seisahtui, katseli ympärilleen, meri poreili sen pintaa pommittavien vesipisaroiden alla. Hän eteni rantaviivaa, katseli meren suuntaan ja viimein kuuli äänen, naisen itkun ja hauraan, hätääntyneen huudon.

- Äitiiii... Siiri täällä! Äitiii...

Äiti eli jo kerran elettyä elämää uudestaan, kuin kaikki sodan kokeneet ja siinä kuolleet olisivat palanneet, ilman että olivat koskaan edes poistuneet, kuin Ronjalle näkymätön rinnakkaismaailma olisi läsnä, pysyvinä jälkinä maisemassa, siihen puhkottuina luolastoina, joihin äiti eksyi kerta toisensa jälkeen.

Sade putosi yhä raskaampana ja tiheämpänä, joka paikkaan tunkeutuvana, tappoi ohutta lumenpintaa.

Ja siellä, merenselällä, hiekkapohjaa pitkälle jo kahlannut äiti seisoి keskellä vesipuuroa, oli kuin imeytynyt osaksi sitä.

Puhelin alkoi taas soida.

Ronja vilkaisu kännykkää, pudotti sen hiekalle, riisui kengät ja takin ja astui jäiseen veteen.

Vesi imeytyi housunlahkeisiin, eteni tummana viivana sitä ylemmäksi mitä pidemmälle Ronja kahlasi. Hänen katseensa pysyi tiukasti ulapalle tähyilevässä vanhassa naisessa, joka seisoi kainaloitaan myöten meressä, yöpaidan helmat veden pinnalla kelluen.

- Siiri, Ronja sanoi, kun oli niin lähellä, että yltäisi ottamaan äidistä kiinni.

Äiti kääntyi ja katsoi Ronjaa, ei tunnistanut.

- Tunnetko sie minun äidin?

- Tunnen, Ronja vastasi.

- Äiti meni tästä. Mutta mie en löydä sitä. Minun pitää löytää äiti...

- Ei äiti ole täällä. Lähdetkö sie minun mukaan?

- Minun pitää löytää äiti!

Ronja katsoi äitinsä itkuisia silmiä, sinertäviä huulia, sitä miten tämä vapisi kylmästä.

- Äiti on jo kotona, Ronja sanoi sitten. - Näin huono sää, eihän täällä merellä ketään ole.

- Mie en usko sinua... Enkä mie lähde mihinkään.

Äiti kääntyi takaisin kohti merta, otti pari askelta ja upposi veteen kaulaansa myöten.

Ronja tarttui äitiään molemmista käsivarsista, veti äitiä kohti rantaa, ennen kuin meri imaisisi äidin syvyksiinsä, kadottaisi kokonaan pinnan alle.

- Älä sie koske minuun, äiti huusi ja yritti rimpuilla irti, mutta Ronja tiukensi otettaan.

- Äiti, älä..., Ronja nieli itkua.

Äiti väänsi itsensä irti Ronjan otteesta. Hän katsoi silmät palaen Ronjaa, eikä Ronja ymmärtänyt, mistä se voima taitella vastaan tällaisina hetkinä aina löytyi, mikä hetkessä muutti äidin vahvaksi kuin karhu, yhtä kesyttömäksi.

- En mie ole sinun äitis. Mie en ole kenenkään äiti!

Ronja tunsu äidin vihantäyteisen katseen itsessään ja yritti pysyä rauhallisena, kurottautui äitiään kohti saadakseen tämän uudestaan otteeseensa.

- Sie et minua vangitte! Sie perkele... Sie olet vihollinen. Mie muistan sinut! Sie haukuit minua äpäräksi ja huoranpenikäksi... Vaikka ite olet samanlainen, pahempi. Isä tulee takaisin kotiin ja parantaa äidin. Minun pitää vain löytää äiti... Minun pitää löytää se! Etkö sie ymmärrä! Mene pois!

- Äiti..., Ronja yritti uudestaan ja hivuttautui lähemmäs.
- En mie ole sinun äitisi. Äläkä enää koske minuun!
- Siiri, Ronja yritti pitää äänensä tyynenä. - Äiti on jo kotona. Lähti takaisin, kun on tällainen ilma. Mie olen äidin kavereita. Äiti odottaa sinua, Siiri.

Välähdys katseessa.

Epäily, jossa oli kuitenkin nyt pieni murtuma, jonka kautta Ronja tiesi voivansa päästä sisään, saada kontaktin.

- Äitiko oottaa?

- Äiti odottaa sinua, Ronja varmisti. - Mie vien sinut äidin luo. Vaihdetaan kuivat vaatteet ja syödään. Äiti on huolissaan. Laittoi minut sinua hakemaan.

Katse alkoi pehmetä.

- Mennään. Äiti odottaa, Ronja kehotti uudestaan, pyyhkäisi pisaroiden tulvaa kasvoiltaan.

He katsoivat toisiaan, ja Ronja yritti hymyillä.

Hetken aikaa maisemassa kuului vain sateen siivilöimän merenpinnan suhina.

Vanhus antoi periksi ja tarttui Ronjan ojennettuun käteen, käsi kädessä he kahlasivat takaisin rantaan.

Ronja katsoi huohtaen äitinsä paljaita jalkoja, varpaita, jotka olivat hetkessä hiekanjyvien kuorruttamat, sitten kännykkää, joka vilkutti vastaamattomia puheluja. Hän asetteli takkinsa äitinsä harteille, työnsi omat kenkensä äidin jalkoihin, kiersi kätensä hartioiden ympärille ja lähti taluttamaan äitiä kotiin vievälle polulle.

Rannan jäädessä taakse äidin askeleet hidastuivat, ja lopulta hän seisahtui, jäi tuijottamaan eteensä.

Äiti katsoi jonnekin, minne Ronja ei voinut nähdä.

- *Wir Gedenken aller Kriegsgräber die unserer Liebe uner-*

reichbar sind und befehlen sie in Gottes Frieden, äiti lausui hitaasti.

Vaikka Ronja oli kuullut sanat moneen kertaan, ne nostattivat yhä ihokarvat pystyyn.

- Siinä ristillä lukee niin... Mie osaan sen ulkoa. Tuolla se seisoo. Komia se on, kunnan muistomerkki, äiti henkäisi ihailevasti ja tuijotti eteensä.

Ronja katsoi äidin kanssa samaan suuntaan, metsän reunaan, kasvun alussa olevia mäntyjä, lehdettömiä koivuja ja pajupensaita. Siellä ei näkynyt mitään muuta, sillä risti oli toisessa kaupungissa, Rovaniemellä, Norvajärven rantaan rakennetulla saksalaisten sotilaiden hautausmaalla.

Hän tiesi, että äiti olisi kohta tulossa takaisin, kun hän vain jaksaisi kärsivällisesti odottaa.

Ronja tunsi äidin käden hiuksissaan.

- Tunnenko mie sinut? äiti kysyi ihmetellen, kuin yrittäen saada kiinni jostain, jostain mihin ei vielä ihan yltänyt.

Ronja nyökkäsi.

- Tunnet.

- Ja äiti oottaa minua?

- Odottaa se.

Vanhus otti muutaman tanssiaskeleen ja katsoi Ronjaa hymyillen.

- Mennäänkö kotiin? Ronja ehdotti varovasti.

- Kotiin...

Yhtäkkiä äiti vakavoitui.

Ronja oli hiljaa, varoi sanomasta mitään, mikä voisi rikkoa hetken.

- Minun isä on kuollut, eikö olekin? Kaatunut sodassa?

Ronja nyökkäsi.

Kännykkä alkoi taas soida.

Ronja katseli, miten äiti näytti hetken kuuntelevan sateen rikkovaa hälytysääntä.

Varoittamatta äidin olemus valahti kasaan, kuin ilma olisi laskettu pois. Hän veti vavahdellen henkeä, antoi periksi.

Vaitonaisina he kävelivät takaisin kotiin. Ronja vaistosi äitinsä eleettömyyden alla ihmisen, joka oli tuskaisen eksyksissä itsessään, haparoi yhä ajanvirrassa suuntansa menettäneenä.

Puhelin soi uudestaan.

Ronja vilkaisi äitiään, joka ei enää reagoinut ääneen, vaan pysyi tiukasti omassa todellisuudessaan.

Ronja katsoi puhelinta.

Kahdeksastoista puhelu jo, nyt työkaverilta Jannelta.

Töissä oli täytynyt sattua jotain. Hänen oli pakko vastata.

Ronja sipaisi näyttöä ja nosti puhelimen korvalleen.

- Hankala paikka? Janne kysyi.

- Olen äidin kanssa..., Ronja toivoi, että Janne ymmärtäisi eikä kyselisi enempää.

- Pääsetkö töihin? Soittivat minulle, kun et vastannut puhelimeen. Tarvitaan porukkaa etsintöihin rajan molemmin puolin. Kolme henkilöä kiinni ja helvetinmoinen malli subuja löytynyt autosta Haaparannan puolelta. Ylikomisarion siunaus ylitöille. Mie oon vielä täällä koulutuksessa enkä tänään pääse.

Ronjan sydämen syke kohosi, ja levottomuus tulvahti häneen sykkivänä aaltona.

Häntä tarvittaisiin töissä.

Ronja katsoi äitiään, joka tärisi kylmästä hänen vierellään.

Hän puristi kännykkää veden kohmettamissa sormissaan.

- Täytyy järjestellä ensin äidille hoitaja. Soitan kohta, Ronja sai sanottua ja lopetti puhelun.

Sadevesi valui kylminä noroina pitkin ihoa, Ronja pyyhkäisi enimmäkseen vedet silmistään, kohensi ryhtiään ja puski väsymyksen tunteen syrjään.

Kyllä hän pärjäisi.

Kyllä hän jotain keksisi.

Mitä ikinä se vaatisikin, hän hoitaisi sekä työn että äidin.

2

Kristian havahtui hereille hämärässä, keittiön puolelta siilautui makuuhuoneeseen valoa kapeana kaistaleena. Hän haparoi yöpöydältä kännykän käteensä, painoi peiton suojassa valon näyttöön ja yritti olla välittämättä oikean kyljen peittämien ruhjeiden aiheuttamasta kivusta.

Kello oli puoli kuusi.

Kristian haukotteli, makasi vielä hetken paikallaan.

Hän ajatteli alkavaa päivää, joka olisi kahlattava lävitse, miten se tuntui yhtä synkältä kuin kaikki muutkin päivät tätä ennen. Mutta tänään oli tilipäivä ja laskut maksettava ennen kuin Linda heräisi. Kaikkiin laskuihin ja lainojen lyhennyksiin ei raha riittäisi tälläkään kertaa, eikä Linda auttaisi vaikka pystyisi, ainoastaan pitäisi huolen että Kristianin tili tyhjenisi varmasti.

Kristian nousi istumaan kiroten ääneti, kun kylkikipu yltyi. Hän nousi sängystä varovasti, eikä halunnut edes katsoa vaimonsa päin.

Kylmä lattia painui tiiviisti paljaita jalkapohjia vasten, kun Kristian vilusta väristen hamusi vaatteensa ja hiipi huoneesta pois, sulki oven takanaan.

Hän suuntasi keittiöön, istui ruokapöydän tuolille ja pukeutui harkituin liikkein.

Hän oli viime vuosien aikana joutunut opettelemaan, miten saada vaatteet päälle, jos kehossa oli kosketukselle arkoja mustelmia ja ruhjeita.

Pukeuduttuaan hän nousi, käveli ikkunan eteen ja raotti verhoja.

Ulkolämpömittari näytti 25 miinusastetta.

Kristian kirosi, auto olisi pantava lämmitykseen.

Hän kiirehti eteiseen, kurotti takin naulakosta ja puki sen hitaasti päälleen, veti talvikengät jalkaan.

Vielä lämmitysroikka mukaan.

Kristian avasi ulko-oven ja astui rappusille. Pakkanen ehti tunkeutua kylmänä virtana sisään, ennen kuin hän painoi oven kiinni. Hän lähti harppomaan rivitalon parkkipaikalle, pakkaslumi lauloi saappaiden alla, samaa säveltä joka askeleella.

Auton ikkunat olivat yön aikana jäätyneet, sillä suojapeite oli taas unohtunut nostaa paikalleen.

Hengitys huurusi ja paljaita sormia poltteli, kun Kristian yhdisti roikan autoon, taiteili lämmitystolpan kannen auki, painoi töpselin pistorasiaan ja kuunteli, miten auton sisälämmitin piti käynnistyttyään matalaa, suhisevaa ääntä.

Hän seisoi hetken siinä, tunnusteli tilaa, jossa oli yksin itsensä kanssa, eikä pitänyt siitä mitä löysi, ei halunnut tietää, miten viimeisillä rajoilla oli.

Kristian niiskaisi ja pakottautui liikkeelle, takaisin ovelle, takaisin sisälle lämpimään. Hän antoi pakkasen punaamien käsiensä lämmetä hetken ennen kuin riisui takkinsa ja kenkensä, ähkäisi, kun varomaton liikahdus sai salammat kipinöimään pitkin ihoa.

Olisi pakko ottaa kipulääke.

Äänettömästi hän suuntasi keittiöön, avasi lääkekaapin ja

nappasi sen hyllyltä apteekin käsikauppatavarana myytävän särkylääkkeen, painoi levystä yhden tabletin kämmenelleen ja huuhtoi sen vesilasillisella alas kurkustaan.

Sitten olisi hoidettava laskut.

Kristian istui keittiön pöydän ääreen ja avasi verkkopankin sovelluksen kännykässään. Huokaisten hän katseli, miten e-laskuista miltei kaikki huusivat punaisella ohitettua eräpäivää. Hän valikoi maksuun vain kiireellisimmät siitä joukosta, jotka olivat roikkuneet niin pitkään, että paperisia maksumuistutuksia oli tullut useita, laskuja, jotka lymysivät Kristianin piilottamina mikroaaltouunin takana, suojassa Lindan katseelta ja riidoilta.

Hän teki sen minkä pystyi, että uppoava laiva pysyisi vielä hetken pinnalla. Laskut maksettuaan Kristian katsoi kelloa, laski kännykän pöydälle.

Oli aika herättää Laura.

Huone oli täynnä lapsen tuoksua ja tuhinaa. Peitto oli puoleksi pudonnut lattialle, ja Kristian nosti sen ylös, istahti sängyn reunalle ennen kuin varovasti alkoi herätellä lasta.

- Laura, huomenta.

Kristian katseli, miten lapsi availi silmiään, räpytteli luomia, pitkät ripset kuin linnun sulat.

Pieni, unenpöpperöinen hymy.

Kristian tunsi lämpimän läikähdyksen rinnassaan, se kaikki hyvä mitä oli, oli tässä.

- Tuletko aamupalalle?

Laura nyökkäsi ja haukotteli.

- Palelee.

- Ulkona on kova pakkanen. Täytyy pukea kunnolla vaatetta.

Laura nousi istumaan ja venytteli. Vaalea tukka sojotti jokaista ilmansuuntaa tavoitellen.

- Peikkotakkuja, Kristian naurahti ja sipaisi solmuuntu-neita hiuksia.

- Taasko se peikko kävi tekkeen peikkoletin, Laura ihmet-teli ja kosketti itsekin hiuksiaan.

- Taisi se käydä, mutta saadaan me peikkotakut hoidettua pois, Kristian lupasi.

Yhdessä he miettivät, olisiko tänään vihreiden vai punais-ten vaatteiden päivä ja saisivatko sukat olla pörröiset vai olisi-vatko villaiset paremmat. Kun päätökset oli tehty, Kristian aut-toi Lauraa pukemaan. Hän yritti pitää ilmeensä kurissa aina, kun lapsen käsi osui kipeään kohtaan.

Laura ja Kristian olivat lopettelemassa aamupalaa, kun Linda asteli keittiöön, laskeutui huoneeseen pahantuulisena ja levottomana, veti perässään tukahduttavaa, mustaa laahusta, joka muutti tunnelman kireäksi, imi kaiken hapen.

- Huomenta, Kristian sanoi.

Ei vastausta.

- Huomenta, kuului Laurankin pienellä äänellä.

Linda vain vilkaisi lasta, tuhahti, pudisteli päätään, kun käveli tytön ohitse.

Kristian tarkkaili sivusilmällä Lindaa, kuunteli, miten vaimo kolisteli astioita ja paukutteli kaapinovia, veti laatikostoja auki.

Heilutteli sitten mielenosoituksellisesti tyhjää kahvikannua ja tuijotti silmät palaen Kristiania.

Jäätävä humaus kulki Kristianin lävitse, pisteli sormenpäitä myöten.

- Mie juon vasta töissä kahvin. Ajattelin, että nukut pidem-pään, jos olet tänään..., hän aloitti hätäisesti, kun puheen kat-

kaisi kämmenselässä tuntuva repivä kipu.

Kristianilta kesti hetken tajuta, mitä oli tapahtunut, miksi Linda oli syöksähtänyt häntä kohti, mitä Lindalla oli ollut kädessään ja mitä Linda oli sillä tehnyt.

Neljä vertavuotavaa, kirvelevää reikää kämmenselässä.

Linda hänen edessään haarukka kädessään, kasvot vinoon hymyyn vääntyneinä.

Aika seisautui.

Kristian katsoi Lindaa kaikki lihakset jännittyneinä, ei suoraan silmiin, vähän ohitse mutta kuitenkin niin, että ehtisi reagoida, jos jotain taas tapahtuisi.

Hän tunsu vieressään paikalleen jähmettyneen Lauran, kuuli, miten lapsi hengitti lyhyin, pelokkain vedoin.

Linda nakkeli niskojaan.

- Älä sie saatana oleta mitään mitä mie teen tai olen tekevä, nainen huusi.

Kristian puri huultaan ja hillitsi itsensä.

Hän tunsu raivon vellovan sisällään, miten se sekoittui vihaan ja hämmennykseen siitä, miten oli aina yhtä vaikea käsittää, että se mitä tapahtui, oli tapahtunut juuri hänelle. Että se oli oikeasti hän, jota hänen vaimonsa kerta toisensa jälkeen...

Kristian katkaisi ajatuksen siihen.

Hän ei voisi muuta kuin nousta ja tehdä, mitä Linda odotti, sillä hänen vieressään istui liikkumatta kuin suolapatsas pieni lapsi, jonka aamu piti saada normaaliraiteille niin nopeasti kuin mahdollista.

Sanaa sanomatta Kristian asteli keittimen luo, valutti kylmää vettä kannuun, kahvinpurut, suodatin, kaikki se tarvittava, että kahvi saatiin tippumaan.

Linda seiso i äänettä hänen takanaan, hengitti hänen niskaansa aamuhengitystään, jossa tuoksui piparminttu, aina vastapestyt hampaat, valkoiset kuoret, täydellinen hymy, jota Kristian halveksi ja kammosi.

Saatuaan kahvin tulemaan Kristian kiirehti Lauran luo, auttoi tämän tuolilta alas kuunnellen samalla, mitä Linda teki. Hän varoi sotkemasta Lauran vaatteita kämmenselkäänsä haavoista tihkuvaan vereen.

- Me lähdetään nyt, ettei myöhästytä, Kristian sanoi ja ohjasi lapsen edellään pois keittiöstä.

Haavan hän hoitaisi myöhemmin.

Kunhan he vain pääsisivät nopeasti ulos.

Kristian puki Lauran hermostunein ottein, kumpikin oli vaiti, lapsi ja isä, hiljaisuus heidän välissään täynnä äänetöntä huutoa.

Vaaleanharmaa villakerrasto ja raidalliset villasukat.

Kypärämyssy, jota asetellessaan Kristian tajusi, että Lauran hiukset olivat jääneet äkkilähdön vuoksi harjaamatta.

Kristian auttoi kuluneen haalarin lapsen päälle, kengät ja kinttaat, yritti olla ajattelematta miten ne kaikki olivat parhaat päivänsä jo aikaa sitten nähneet.

- Onpa kylmä, Laura huokaisi ihastuneena, kun he astuivat käsi kädessä pihamaalle. - Nenään sattuu.

- Taitaa päiväkodissa jäädä ulkoilut väliin, jos ei päiväksi lauhdu.

Lapsen tahtiin, pienin askelin he suuntasivat parkkipaikalle.

Kristian tiesi, että Linda tarkkaili ikkunasta heidän jokaista liikettään, ja hän vältti katsomasta asunnon suuntaan irrottaessaan lämpöroikan ja avatessaan lumikiteiden kuorruttaman autonoven.

Hän nosti Lauran turvaistuimeen.

Auton avain virtalukkoon, vääntö, joka synnytti ensin vaimean hörähdyksen, sitten aamun hiljaisuutta halkovan möreän käyntiään.

Olisi odotettava hetki ennen kuin auto olisi ajokunnossa, tarpeeksi lämmin. Puhaltimet sulattivat etuikkunan jääharsoa, ja Kristian katsoi lasin pintaan hitaasti piirtyvää aukkoa, josta pala kerrallaan alkoivat näkyä kellertävät katuvalot ja niiden ympärillä tanssiva kylmän puristama hileinen ilma.

Kämmenselkää poltteli.

Kylkeä pakotti.

Tuntui, ettei Lindalla enää koskaan ollut hyvä päivä.

Aina löytyi syy, jonka Kristian sai tuntea nahoissaan.

- Joko me, isi, mennään?

Kristian kääntyi katsomaan Lauraa.

- Mennään me. Onko kaikki hyvin?

Laura nyökkäsi vakava katse silmissään.

Tiet olivat miltei tyhjä, vain muutamia autoja tuli harvakseltaan vastaan. Kristian ajoi kuin robotti, velloi turhautuneissa ajatuksissaan, ihmetteli, olisiko hänen loppuelämänsä tätä, jatkuvaa sanojen ja tekemisten varomista.

Aina oli jokin syy.

Aina.

Kristian katsoi itseään taustapeilistä ja hätkähti väsynyttä, ennen aikojaan vanhentunutta ihmistä, joka sieltä näkyi.

3

Ronja ja Toni kiirehtivät poliisilaitoksen portaita alas autotalliin.

- Minä voin ajaa, Toni sanoi.
- Sopii, Ronja myöntyi.

Toni ohjasi auton tallista ulos, ja nastarenkaat aloittivat jäisen maan jyrsimisen.

Ronja paineli lämmittimet päälle.

- Ei ole ihmisen hyvä olla näillä asteilla, Toni huokaisi. - Ei tähän totu koskaan. Pimeää ja kylmää kuukausikaupalla.
- Onhan meillä kuitenkin lunta, Ronja hymähti.
- Jotain iloa tällaiselle junantuomalle, Toni heitti, ja Ronja alkoi nauraa.

Toni ohjasi auton liittymän kautta moottoritielle. Vastantulevat autot näyttivät liikkuvan pakkasen kohmettamassa ilmassa epätodellisen hitaasti.

- Kyllä venyi aamupalaveri pitkäksi, kiireinen yö ollut taas partioilla, Ronja totesi. - Ehditään juuri ja juuri sovittuun aikaan Haaparannan puolelle.
- Ei se taida olla niin minuutin päälle, Toni naurahti. - Eikö hän se ole sama aamunavaus Annalla ja Gürsullakin.
- Totta, Ronja myönsi.

Poliisiradio rävähti ääneen.

– *Kuusineljäviisi häke.*

Ronja otti auton mikrofonin käteensä, oikoi johtoa ennen kuin painoi tangenttia.

– Kuusnelivitonon kuulee.

– *Aarne nolla ykkönen Tornio Laurinkatu yhdeksän. Ilmoittaja löytänyt tieltä elottoman henkilön, jossa on väkivallan merkkejä. Sairaankuljetus on hälytetty. Lisätietoja hetken kuluttua.*

– Kuitti, matkalla, Ronja vahvisti ja asetti mikrofonin takaisin telineeseen.

Meni hetki ja radio heräsi taas eloon.

Ilmoitus seurasi toistaan.

– *Häke kuusnollakakkonen. Pistä meidän kolmeneloskeikka odotukseen ja liitä kuusnelivitosen keikkaan. Matkalla.*

– *Häke kuusnollanelonen suorittaa kaksnollyksi tehtävän seitsemännollaykkösellä ja matkalla kuusnelivitosen keikalle.*

– *Meriykkönen tässä nollaysi tehtävälle meneville partioille. Kuusnelivitosesta Jentzsch johtaa tilannetta. Kuittaukset.*

– Kuusnelivitonon kuittaa.

– *Kuusnollanelonen kuittaa.*

– *Kuusnollakakkonen kuittaa.*

– Mennäänkö reippaammin? Ronja vilkaisi Tonia.

– Mennään, Toni napsautti nestekidenäyttöä, ja siviiliauton sireenit rävähtivät soimaan ja hälytysvalot alkoivat vilkkua.

Sitten hän painoi kaasun pohjaan.

– Etsin sijainnin, Ronja painoi poke-näyttöä.

Kartta aukesi.

– Ilmoitan Annalle ja Gürsulle, että ei päästä tulemaan ryhmän palaveriin, Ronja sanoi ja otti kännykän. – Tämä ei taida olla ihan pikainen keikka.

Ronja ja Toni katselivat matkan päästä hengettömältä vaikuttavaa nuorta miestä, joka makasi selällään keskellä tietä, tiiviisti lumen pintaa vasten painautuneena. Paikalle johtivat veriset jäljet.

- Otatko ilmoittajan? Ronja katsoi Toniin.

Toni nyökkäsi ja käveli kohti naista, joka seisoi tien vieressä hätääntyneen näköisenä, paksussa toppatakissa ja huppuun päälle heitettynä, sanomalehti kainalossaan.

- Te ilmoititte? Toni kysyi.

Kesti hetken ennen kuin nainen nyökkäsi.

- Olin hakemassa lehteä, hän sanoi sitten ja sulki silmänsä, veti syvään henkeä ennen kuin jatkoi.

- Se on Samuli. Aholan Samuli. Samuli on kuollut... Samuli, naapurin Samuli..., nainen toisteli järkyttyneenä. - Se asuu vanhempiensa kanssa ihan lähellä, tuossa valkeassa kivi-talossa, nainen osoitti parin talon päässä olevaa kaksikerroksista omakotitaloa.

Ronja kyykistyi, katsoi ruumista niin tarkkaan kuin siltä etäisyydeltä pystyi.

Naulankanta törrötti keskellä otsaa, mustanviolettia verenvuotokautta oli levinnyt sen ympärille.

Naulapyssy, Ronja päätteli.

Ruumiin löytänyt nainen alkoi itkeä, ja Toni yritti rauhoitella häntä. Ronja kuunteli naisen puheenvirtaa, samalla kun silmäili ympäristöä.

- Mie tunnen Samulin jo pikkupojasta, siis tunsin... Ja nyt Samuli on kuollut..., nainen nielaisi ja vilkaisi ruumista, väkensä hetkeksi ennen kuin pystyi jatkamaan: - Samuli muuttui. Ihmeteltiin ensin, mitä sille tapahtui, kun siitä tuli kauhean levoton ja se alkoi kuljeskella miten sattuu, ihan outoihin

aikoihin. Mutta huumeethan sen oli vieneet. Poika muuttui parissa vuodessa ihan toiseksi. Urheilijapojasta tuli jotain... En tiedä. Että tämmöistä voi tapahtua, tutulle pojalle... Nainen jäi tuijottamaan vainajaa. – Mikä Samulilla on otsassa? nainen kysyi sitten inhon- ja pelonsekainen ilme kasvoillaan.

Ronja vilkaisi Tonia kulmiaan kohottaen.

Toni heilautti anteeksipyytävästi kättään ja vaihtoi paikkaansa siten, että sai naisen kääntymään selin ruumiiseen.

– Näittekö ketään alueella? Toni kysyi.

Nainen hautasi kasvonsa käsiinsä ja pudotti sanomalehtensä, Toni kumartui nostamaan sen.

– Ei täällä ollut ketään, minä vain. Olin tulossa postilaatikolta, tuli sitten vastaus tukahtuneella äänellä.

Läheltä kuului matalaa moottorin jyrinää, ja partioauto ilmestyi tien päähän.

Ronja käveli muutaman askeleen sivummalle, painoi takin rintapielessä olevaa tangenttia ja puhui matalalla äänellä korvanapin mikrofoneihin.

– Kuusnollakakkonen, ajakaa auto poikittain tielle suunnilleen siihen missä olette, niin ettei tänne pääse ylimääräisiä, ja jättäkää vilkut päälle. Tulkaa sen jälkeen tänne.

Kakkonen kuittasi.

Toinen partioauto ajoi näköpiiriin.

– Kuusnollanelonen, ajakaa auto Laurinkadun ja Kaisantien risteykseen ja jättäkää sinne, niin että kulku estyy myös sieltä, Ronja ohjeisti ja otti sitten virvellä yhteyden kenttäjohtajaan.

– Meriykkönen kuusnelivitonon.

– *Meriykkönen kuulee.*

– Tekniikka ja tutkinta tarvitaan paikalle. Todennäköinen henkirikos.

- *Alan soitella.*

Ronja silmäili autoilta tulleita poliiseja.

- Harjoittelija jää tähän katsomaan ruumiin perään, ettei se karkaa. Toni hoitaa ilmoittajan takaisin kotiinsa ja puhuttaa vielä jos tarpeen. Tiensuu, Cinar ja Vaaraniemi lähtevät minun mukaani varmistamaan kiinteistön siltä varalta, jos tekijä on vielä siellä.

Ronja osoitti kohteen, ja nelikko lähti rivakkaa vauhtia kohti taloa.

- Kävelkää sivummassa, varokaa mahdollisia jälkiä, Ronja muistutti.

Talon etuovi oli raollaan.

- Otetaan takavarmistus, Ronja osoitti yhden miehistä liikkeelle takapihan suuntaan. - Valmis? Ronja kysyi kahdelta muulta poliisilta, jotka nyökkäsivät.

Ronja veti oven kokonaan auki. Virkapukuiset poliisit astuivat ensimmäiseksi sisään Ronjan seuratessa heitä.

He tulivat tilavaan, valoisaan aulaan, joka oli silmittömän kaaoksen vallassa. Ulkovaatteet henkareineen oli heitelty pitkin lattiaa, ja niiden päälle oli virtsattu, iso kokovartalopeili oli terävinä pirstaleina vaatteiden seassa, kukkamaljako kukkineen ja vesineen keskellä lattiaa, lipaston laatikot retkottivat aukinaisina, sisältö ulos leviteltyä.

Ronja näki lähimmän huoneen avoimesta ovesta lattialla lojuvia remonttitelineitä ja ison työkalupakin kyljellään kynnyksellä, työkalut metallisena vanana pitkin parkettia.

He kävelivät sotkun ylitse.

- Poliisi!

Huuto kaikui talossa.

- Poliisi on varautunut voimankäyttöön!

- Tulkaa esiin kädet näkyvillä!

Mitään ei tapahtunut.

Ronja painoi virven tangenttia ja otti yhteyden takamieheen.

- Ketään ei näy aulassa.

- *Täälläkään ei ole ketään. Lumi on koskematon.*

Jostain läheltä kuului kolinaa.

Virkapukuiset lähtivät etenemään aseet valmiudessa kohti ääntä Ronjan seuratessa perässä.

Kolina kuului uudestaan.

- Poliisi! Tulkaa esiin kädet näkyvillä! Poliisi on varautunut voimankäyttöön! Tiensuu huusi.

Ei vastausta.

Varovasti he etenivät jokaista rasahdusta kuunnellen ja seisautuivat keittiön ovensuuhun.

Pöydän ääressä istui kaksi ihmistä suu teipattuna, nainen pöydän jalkaa potkien ja saaden näin aikaan kolahduksen, jonka Ronja oli hetki sitten kuullut.

Keittiökaappien kaikki laatikot oli vedetty auki, astiat ja ruokatarvikkeet heitetty lattialle. Hana oli jätetty vuotamaan, niin että vesi oli valunut tiskialtaan reunojen ylitse ja muodostanut lattialle vesipatjan.

- Jatkakaa te kämpän tarkistusta, mie hoidan tämän, Ronja sanoi ja astui keittiöön.

Ronjalta kesti hetken tajuta, miksi silminnähdnen palelevat mies ja nainen pysyivät paikoillaan. Neljä kämmenselkää oli naulattu pöytään kiinni, naulojen kannat pilkistivät tumman punan värjäämästä ihosta.

Ronja veti henkeä ja kirosi mielellään.

Hän varmisti nopeasti tilavan keittiön sivuhuoneineen,

työnsi aseensa koteloon ja kiiruhti irrottamaan ensin naisen suusiteen. Hän nykäisi napakasti saadakseen teipin irti, liiman mukana lähti iso pala suupielen ihoa. Nainen kirahti. Sen jälkeen Ronja repäisi miehen partaan osin tarttuneen teipin. Mies oli kuin ei olisi huomannut tapahtunutta ollenkaan, istui vain hiljaa, reagoimatta, eteensä tuijottaen.

Naisen leuat alkoivat lyödä loukkua.

Ronja painoi virven tangenttia.

- Häke, kuusnelivitonon.

- *Häke kuuluu kuusineljäviitosta.*

- Täällä on kaksi asiakasta, joiden kädet on naulattu pöytään. Heikossa kunnossa. Lähetätkö sairaankuljetuksen, ja tarvitaan myös pelastuslaitos, että saadaan irrotettua nämä pöydästä. Osoite Laurintie yhdeksän.

- *Kuusneljäviisi. Häke tässä. Voitko tarkentaa? Irrotettua pöydästä?*

- Asiakkaat on naulattu käsistään kiinni pöytään, Ronja sanoi uudestaan.

Lopetettuaan keskustelun Ronja kumartui katsomaan naista ja miestä.

- Ambulanssi on kohta täällä, Ronja totesi rauhallisesti ja yritti nähdä, ymmärsikö kumpikaan, mitä hän sanoi.

Talon sisältä varmistaneet poliisit tulivat keittiöön.

- Talo on tyhjä..., Cinar aloitti, mutta vaikenen huomattuaan uhrin. - Voi saatana. Mie kuuntelinkin radiossa, että oletko tosissasi.

- Oliko mitään huomionarvoista? Ronja kysyi.

- Takkahuoneessa on tyhjä asekaappi ovi auki, Tiensuu vastasi.

- Mitä nyt tehdään? Cinar kysyi.